

Sosyal Belirleyiciler Ekseninde Toplumda Sporcu İmgeleri

Ali Osman ŞALLI*

Öz

Modernleşme ve küresel iletişim, insan hayatındaki birçok yaşam alanının belirleyicisi konumuna gelmiştir. Bu durum siyasetten spora birçok alanda bireylerin zihinsel algılamasını da etkilemiştir. Araştırmanın amacı; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve gelir düzeyi gibi toplumsal belirleyicilere göre bireylerin spor branşlarına bakış açısını tespit etmektir. Saha araştırmasına ışık tutmak için öncelikli olarak sporun tanımı ve işlevleri, modernleşme, imgenin kavramsal çerçevesi ve imge üretim dinamikleri ele alınarak incelenmiştir.

Çalışmada 742 kişiye anket tekniği ile 15 soru yöneltilmiştir. Araştırma, kota örnekleme ile İstanbul nüfus verileri esas alınarak seçilmiş, İstanbul'da yaşayan 20 yaş üzeri kadın ve erkek okur-yazar bireyler üzerinde yapılmıştır.

Araştırmada, spor branşlarının imgelerinin birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılık cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve gelir düzeyine göre değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Benzer sonuçlar diğer çalışmalarda da tespit edilmiştir.

Toplumda, sporcu imgeleri sosyal belirleyicilere göre değişiklik göstermektedir. Bu farklılıklar sporcuların imgelerinde de görülmektedir. Sonuç olarak bu çalışmada, spor dallarındaki sporcu imgesi ile yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Sporcu imgesi; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve gelir düzeyi gibi sosyal belirleyicilerin de etkisiyle toplumdaki imajını konumlandırmaktadır. Sporcular ile ilgili olan araştırmaların çoğu, sporunun kendisi ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın toplumdaki sporcu imgesi çalışmalarına örnek teşkil etmesi düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Sporcular, toplumsal imge, sosyal belirleyiciler.

Athletes Images In Society On The Axis Of Social Determinants

Abstract

Modernization and global communication have reached to the extent of determining the way of life of humankind in many different areas. This fact has effected the perceptions of people from different majors varying from politics to sports.

The aim of this research is to find out people's perceptions of sport activities by bearing in mind the social determiners like; age, gender, education level and income level. In order to enlighten the case study the following terms are examined previously; the definition of sports and its functions, modernization, the conceptual framework of the term 'image' and the dynamics creating image.

* Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Genel Müdürlüğü, aliosmansalli@gmail.com

In this study 15 questions addressed to 742 people in a questionnaire. Survey, based on Istanbul's population data, is applied on illiterately individuals, who are over 20 years old by using, quota sampling. The most appearing properties are effective in the formation of images of branches.

In the study, it was determined that the athletes' images are different from each other. It has been determined that this difference varies according to gender, age, education level and income level. Similar results were found in other studies.

In society, sports image varies according to social determinants. These differences are also seen in the athletes' imaginations. As a result, it is seen that there is a significant relationship between the image of athletes in sports branches and age, gender, education level and income level in this study. Sports image; the image of society is influenced by social determinants such as age, gender, education level and income level. Most of the researches related to the athlete seem to be related to the athlete himself. It is thought that the research is an example of sports image studies in the society.

Keywords: Athletes, social image, social determinants.

GİRİŞ

Günümüzde koşullarında modernlik, “ekonomik, politik ve kültürel değişimdeki karmaşık süreçlerle ifade edilen, yeni tipte bir toplumun ortaya çıkması” olarak da nitelendirilmiştir (Swingewood A., 1998). Modernleşme ile birlikte hız kazanan enformasyon devrimi, teknolojinin genelleşmesini ve bunun sonucu olarak toplumlar arasında temasın artmasını sağlamış, ülkeler arasındaki sınırların bir nevi kalkması ile toplumsal değişimi hızlandırmıştır (Amman M.T. 2005).

Değişim üzerinde güçlü olan faktörler arasında; maddi çevreye gösterilen uyum, fiziksel çevre, politik örgütlenme ve kültürel faktörler bulunabilmektedir (Giddens A. (2005). Her değişme, değişmenin hızı ve ritmine göre az veya çok, ama daima sancılı bir süreçtir (Amman M.T. 2005).

Enformasyonun dünya genelini etkisi altına almasıyla interaktif bir yaşam artık kaçınılmaz hale gelmiştir (Amman M.T. 2005). Günümüzde artık bireyin hayatı önceden olduğu gibi sadece kendine bağlı değil, daha çok diğer insanlara bağlı hale gelmiştir. Modernleşmenin globalleşmesinden önce, bu denli hissedilmediği, taşra kesiminde bireylerin ekonomik üretimleri kendisiyle sınırlı kalırken, günümüzde sadece iş değil artık fikirlerimiz bile globalleşen modernleşmenin dayattığı fikirler halinde hayatımıza girmiş bulunmaktadır.

Modernleşme ve küresel iletişimin interaktif entegrasyonu iş hayatından düşüncelerimize kadar birçok yaşam alanımızın belirleyicisi konumuna gelmiştir (Amman M.T. 2005). Bu durum bireyin zihinsel algılamasını da etkilemiştir. Enformasyon araçları inşa edilen uluslararası dil ve kültür ile ulusal alandaki algılamaların ve imge üretiminin ana kaynaklarından birini oluşturmaktadır. Bu durum toplumsal değişimi, artık ekonomik ve teknolojik dönüşümler kadar etkili kılar hale getirmiştir.

Batı dünyasının ürettiği modernleşme, diğer toplumlara özgü bir süreç olurken, Batının şekillendirdiği modernitenin, sosyal dinamiklerle imge üretimini de bu toplumlara enformasyon aracılığıyla ulaştırmaktadır (Amman 2006). Bütün alanlarda kendine özgü üretilen imgelerin de ana belirleyicisi Batının olduğu görülmektedir. Sanattan spora, siyasetten moda birçok alanda imge üretimi küresel hale gelmiş durumdadır. Ancak yerel unsurların geçmişten getirdiği yaşayan bellekle bu bir çarpışma içine girmektedir. Batının enformasyon tahakkümü ile modern sporların kendine özgü kural ve uygulanışı ile toplumun içine dahil olsa da; yerelden yüzyıllar içerisinde gelen kültürel bellek ve tecrübe karşısında her zaman galip gelme olasılığı bulunmamaktadır.

Modernleşmenin beslediği spor branşları geleneksel bağlarından kurtularak küreselleşmiş, bugün gelinen noktada ise ilk çıktığı ve yaygınlaştığından farklı olarak zihinlerdeki imgesi de dönüşüm geçirmektedir (Karahüseyinoğlu M.F. 2007). 1800'lü yıllarda okçuluk ve güreş gibi branşlar devlet tarafından desteklenen, halkın pasif ve aktif olarak katıldığı (Karahüseyinoğlu M.F. 2007) kulüpleri bulunan spor branşlarıyken bugün bu noktada 1900'lü yıllarda ülkemize giren futbol vs branşlar bu konuma geçmiştir. İlk yaygınlaşmaya başladığında zihinlerde şekillenen bu branşların imgesi günümüzde de ilk ortaya çıkışından farklı bir konuma geldiği görülmektedir. Ticarileşme, cinsiyetsizleşme vs birçok unsur bu sporların imgesini yeni nesille yeniden şekillendirmekte ve dönüştürmektedir.

Bu araştırma Türkiye'de icra edilen spor branşlarının toplumdaki farklı kesimlerdeki imgelerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla ilk olarak araştırmanın genel bilgiler kısmında imgenin kavramsal çerçevesi, modernleşme ve imge üretim dinamikleri ve devamında sporun işlevleri ele alınarak değerlendirilmiştir. Yazılı kaynaklardan yararlanılarak yapılan bu değerlendirme araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturmaktadır. İkinci olarak ülkemizin genel profilinin de belirleyicisi niteliğindeki İstanbul nüfus kotalarını gösteren 742 kişi üzerinde anket tekniği ile yapılan bir araştırma ile incelenmiştir. Burada sosyal belirleyicilere göre bireylerde spor ve sporcu branş imgelerinin tespit edilmesi hedeflenmektedir. Uygulamalı araştırmanın verileri kavramsal çerçevedeki bilgilerin somut bir toplumsal zemine yerleşmesine hizmet etmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Çalışmada 742 kişiye tarafımızdan anket tekniği ile 15 soru yöneltilmiştir. Araştırma, kota örnekleme ile İstanbul nüfus verileri esas alınarak seçilmiş, İstanbul'da yaşayan 20 yaş üzeri kadın ve erkek okur-yazar bireyler üzerinde yapılmıştır.

Araştırmada kategorilerin hiç biri için özel bir seçim uygulanmamış; mümkün olduğunca İstanbul'un farklı semtlerinde yaşayan 20 yaş üzeri okuryazar kesime Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sayımı 2008 Nüfus Sayımı Sonuçları esas alınarak belirlenen cinsiyet ve yaş kotaları uygulanarak ulaşılmaya çalışılmıştır.

Eğitim düzeyi kotasında ise 2008 yılı ve öncesine dair istatistikler henüz yayınlanmadığı için 2000 yılı Genel Nüfus Sayımı verileri esas alınmış ve uygulamada bu kotalara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Gelir düzeyi durumu da araştırmaya katılan bireylerin beyanlarına istinaden ortaya çıkan verilerden elde edilmiştir.

Anket formu 15 soru ve bunlara bağlı alt sorulardan oluşmuştur. Ankette önce katılımcıların demografik özelliklerini, sonra spor yapma durumu ve amaçlarını, spor branşları hakkında bilgi durumlarını belirlemeye yönelik sorular hazırlanmıştır. Daha sonra en çok ilgi duyduğu spor branşlarını tespit etmeye ilişkin sorular sorulmuştur. En son bölümde de on yedi branşın alt başlıklar halinde yer aldığı spor branşlarının ifade ettiği anlama göre, spor branşlarının yakıştığı cinsiyete göre, spor branşlarının çarpıcı olduğu düşünülen özelliklerine göre ve bu spor branşlarını yapan sporcuların dikkat çeken özelliklerine ilişkin sorular düzenlenmiştir.

Anket formunun yapılan güvenilirlik analizi sonuçları sonunda oldukça güvenilir ve yüksek güvenilirlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 1. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Spor Branşının İfade Ettiği Anlam Ölçeği Güvenilirliği	0,768
Baskın Cinsiyet Ölçeği Güvenilirliği	0,674
Spor Branşının En Çarpıcı Özelliği Ölçeğinin Güvenilirliği	0,860

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ oldukça güvenilir; $0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ Yüksek Güvenilirlik

Seçilen 17 branş birbirine göre ifade ettiği farklı anlamlar, cinsiyet unsuru ve farklı çarpıcı özelliklere sahip olduğu düşünülerek uzmanlar tarafından ele alınıp, seçilmiştir. Bazı branşların da katılımcılar nezdinde farklı algılama ve çağrışımlara neden olabileceği düşünülerek bu spor branşları 17 branş içine alınmamıştır.

Araştırmada ele alınan bazı değişkenler açısından araştırma grubunu oluşturan kotalardaki bireylerin frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, ardından kota gruplarının karşılaştırılması için Ki-Kare analizi uygulanmıştır.

İstatistikî programlar sayesinde elde edilen verilerin bazı değişkenlerle ilişki düzeyleri dikkate alınarak tablolar oluşturulmuş, bu tablolar neticesinde araştırmanın hipotezleri test edilerek sonuçlar çıkarılmıştır.

BULGULAR

Araştırmamıza katılan bireylerin %50'si kadın %50'si erkektir. Katılımcıların yaklaşık üçte birini 20 – 30 yaş aralığı, % 26'sını 31 – 40 yaş arası oluşturmaktadır. 41 – 50 yaş arası % 22, 51 ve üzeri yaş arası % 24 oranında yer almaktadır.

Araştırmada ilkokullular % 46, ortaokullular % 18, liseliler %23.5, üniversiteliler % 13 ile temsil edilmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin %26'sı alt gelir grubu, %21'i ortanın altı gelir grubu,

%38'i orta gelir grubu, %14'ü ortanın üstü gelir grubunda, %0,1'i de üst gelir grubunda olduğunu belirtmiştir.

Tablo 2. Spor Branşlarındaki Sporcuların Özellikleri “Judo”

P: ,000		Otoriter, Kaba, Sinirli, Zeki Olmayan	Fikrim Yok	Sabırlı, Kibar, Saygılı, Zeki	Total	
Cinsiyet Dağılımı	Kadın	Sayı	216	93	44	353
		Yüzde	61,2%	26,3%	12,5%	100,0%
	Erkek	Sayı	165	45	150	360
		Yüzde	45,8%	12,5%	41,7%	100,0%
Total		Sayı	381	138	194	713
		Yüzde	53,4%	19,4%	27,2%	100,0%

“Judo” branşında algılanan sporcu imgesi, cinsiyet faktöründen bağımsız olmadığı, sporcu imgesi ile cinsiyet arasında yüksek derecede anlamlı bir ilişki ($P<0.01$) olduğu saptanmıştır. Sporcunun genelde “otoriter, kaba, agresif” bir imgelem gösterdiği görülmektedir. Sonrasında daha çok kadınlarda bir sporcu imgesinin oluşmadığı, erkeklerin ise yakın değerlerde “sabırlı, saygılı, zeki” gibi imgeleri yakıştırdığı görülmektedir.

Tablo 3. Spor Branşlarındaki Sporcuların Özellikleri “Boks”

P: ,000		Otoriter, Kaba, Sinirli, Zeki Olmayan	Fikrim Yok	Sabırlı, Kibar, Saygılı, Zeki	Total	
Cinsiyet Dağılımı	Kadın	Sayı	315	21	25	361
		Yüzde	87,3%	5,8%	6,9%	100,0%
	Erkek	Sayı	266	7	92	365
		Yüzde	72,9%	1,9%	25,2%	100,0%
Total		Sayı	581	28	117	726
		Yüzde	80,0%	3,9%	16,1%	100,0%

“Boks” branşında algılanan sporcu imgesi, cinsiyet faktöründen bağımsız olmadığı, sporcu imgesi ile cinsiyet arasında yüksek derecede anlamlı bir ilişki ($P<0.01$) olduğu saptanmıştır. Sporcunun genelde “otoriter, kaba, agresif” bir imgelem gösterdiği görülmektedir. Daha çok kadınların bu sporcu imgesinde ittifak ettikleri görülürken, erkeklerin ise biraz da olsa “sabırlı, saygılı, zeki” gibi imgeleri sporcuya yakıştırdığı görülmektedir.

Tablo 4. Spor Branşlarındaki Sporcuların Özellikleri “Taekwondo”

P: ,000		Otoriter, Kaba, Sınırlı, Zeki Olmayan	Fikrim Yok	Sabırlı, Kibar, Saygılı, Zeki	Total	
Cinsiyet Dağılımı	Kadın	Sayı	224	60	70	354
		Yüzde	63,3%	16,9%	19,8%	100,0%
	Erkek	Sayı	188	42	135	365
		Yüzde	51,5%	11,5%	37,0%	100,0%
Total		Sayı	412	102	205	719
		Yüzde	57,3%	14,2%	28,5%	100,0%

“Taekwondo” branşında algılanan sporcu imgesinin, cinsiyet faktöründen bağımsız olmadığı, sporcu imgesi ile cinsiyet arasında yüksek derecede anlamlı bir ilişki ($P<0.01$) olduğu saptanmıştır. Sporcunun burada da genel itibarıyla “otoriter, kaba, agresif” bir imgelem gösterdiği görülmektedir. Kadınların genelde vurmali ve sakatlık algısının olduğu bu gibi spor branşlarında erkeklere nazaran daha çok “kaba, agresif” tavır takınan bir imgeye sahip olduğu görülmektedir. Erkeklerin ise yine burada biraz da olsa “sabırlı, saygılı, zeki” gibi imgeleri sporcuya yakıştırdığı görülmektedir.

Tablo 5. Spor Branşlarındaki Sporcuların Özellikleri “Voleybol”

P: ,001		Otoriter, Kaba, Sınırlı, Zeki Olmayan	Fikrim Yok	Sabırlı, Kibar, Saygılı, Zeki	Total	
Yaş Dağılımı	20 - 30 yaş arası	Sayı	37	17	130	184
		Yüzde	20,1%	9,2%	70,7%	100,0%
	31 - 40 yaş arası	Sayı	29	20	119	168
		Yüzde	17,3%	11,9%	70,8%	100,0%
	41 - 50 yaş arası	Sayı	36	21	103	160
		Yüzde	22,5%	13,1%	64,4%	100,0%
	51 ve üzeri yaşlar	Sayı	36	0	112	148
		Yüzde	24,3%	,0%	75,7%	100,0%
Total		Sayı	138	58	464	660
		Yüzde	20,9%	8,8%	70,3%	100,0%

“Voleybol” branşında algılanan sporcu imgesinin, yaş faktöründen bağımsız olmadığı, sporcu imgesi ile yaş arasında yüksek derecede anlamlı bir ilişki ($P<0.01$) olduğu saptanmıştır. Sporcunun her yaş grubunda “sabırlı, zeki, saygılı” bir imgelem gösterdiği görülmektedir. Buna nazaran 20’li ve 30’lu yaşlarda daha çok bu imgenin vurgulandığı görülmektedir.

Tablo 6. Spor Branşlarındaki Sporcuların Özellikleri “Güreş”

P: ,000		Otoriter, Kaba, Sinirli, Zeki Olmayan	Fikrim Yok	Sabırlı, Kibar, Saygılı, Zeki	Total	
Yaş Dağılımı	20 - 30 yaş arası	Sayı	104	27	67	198
		Yüzde	52,5%	13,6%	33,8%	100,0%
	31 - 40 yaş arası	Sayı	76	31	76	183
		Yüzde	41,5%	16,9%	41,5%	100,0%
	41 - 50 yaş arası	Sayı	89	13	58	160
		Yüzde	55,6%	8,1%	36,3%	100,0%
	51 ve üzeri yaşlar	Sayı	105	4	59	168
		Yüzde	62,5%	2,4%	35,1%	100,0%
Total		Sayı	374	75	260	709
		Yüzde	52,8%	10,6%	36,7%	100,0%

“Güreşçi” imgesinin, yaş faktöründen bağımsız olmadığı, güreşçi imgesi ile yaş arasında yüksek derecede anlamlı bir ilişki ($P<0.01$) olduğu saptanmıştır. Sporcunun çoğu yaş grubunda “agresif, kaba” bir imgelem gösterdiği görülmektedir. 20’li ve 30’lu yaşlarda sporcu imgesinin belirsizliği daha fazla görülmektedir.

Tablo 7. Spor Branşlarındaki Sporcuların Özellikleri “Futbol”

P: ,000		Otoriter, Kaba, Sinirli, Zeki Olmayan	Fikrim Yok	Sabırlı, Kibar, Saygılı, Zeki	Total	
Yaş Dağılımı	20 - 30 yaş arası	Sayı	87	31	86	204
		Yüzde	42,6%	15,2%	42,2%	100,0%
	31 - 40 yaş arası	Sayı	64	30	84	178
		Yüzde	36,0%	16,9%	47,2%	100,0%
	41 - 50 yaş arası	Sayı	52	15	93	160
		Yüzde	32,5%	9,4%	58,1%	100,0%
	51 ve üzeri yaşlar	Sayı	57	4	111	172
		Yüzde	33,1%	2,3%	64,5%	100,0%
Total		Sayı	260	80	374	714
		Yüzde	36,4%	11,2%	52,4%	100,0%

“Futbolcu” imgesinin, yaş faktöründen bağımsız olmadığı, futbolcu imgesi ile yaş arasında yüksek derecede anlamlı bir ilişki ($P<0.01$) olduğu saptanmıştır. Futbolcu imgesinin 20’li yaş grubunda her iki yönde de benzer oranlarda bir imgelem gösterdiği görülmektedir. 30’lu, 40’lı ve 50 üzeri yaşlarda ise daha çok “saygılı, zeki” gibi bir imgelem gösterdiği görülmektedir. Yine sporcu imgesinin en belirsiz olduğu yaşların 20’li ve 30’lu yaşlar olduğu görülmektedir. 40’lı ve 50 üzeri yaşlarda genelde futbolcu imgesi konusunda bir ittifak etme durumu söz konusudur.

Tablo 8. Spor Branşlarındaki Sporcuların Özellikleri “Basketbol”

P: ,000		Otoriter, Kaba, Sinirli, Zeki Olmayan	Fikrim Yok	Sabırlı, Kibar, Saygılı, Zeki	Total	
Eğitim Düzeyleri	İlkokul	Sayı	77	24	223	324
		Yüzde	23,8%	7,4%	68,8%	100,0%
	Ortaokul	Sayı	57	16	58	131
		Yüzde	43,5%	12,2%	44,3%	100,0%
	Lise	Sayı	30	13	119	162
		Yüzde	18,5%	8,0%	73,5%	100,0%
	Üniversite	Sayı	28	9	59	96
		Yüzde	29,2%	9,4%	61,5%	100,0%
Total		Sayı	192	62	459	713
		Yüzde	26,9%	8,7%	64,4%	100,0%

“Basketbolcu” imgesinin, eğitim düzeyi faktöründen bağımsız olmadığı, basketbolcu imgesi ile eğitim düzeyi arasında yüksek derecede anlamlı bir ilişki ($P < 0.01$) olduğu saptanmıştır. Sporcu imge belirsizliğinin en fazla olduğu düzeyler ilk ve ortaokul düzeyinde olduğu görülmektedir. Ortaokul düzeyinde aynı oranlarda bir imge dağılımı görülürken, lise ve üniversite düzeyinde daha çok “saygın, sabırlı, zeki” gibi imgelem vurgulandığı dile getirilmiştir. Yine spor konusunda bilgi edinim hususunda kitle iletişim araçlarının herkesi etkileme gücü göz önüne alındığında ilkokul ve üniversite arasında benzer cevapların verilme olasılığını arttırdığı düşünülebilir.

Tablo 9. Spor Branşlarındaki Sporcuların Özellikleri “Aikido”

P: ,000		Otoriter, Kaba, Sinirli, Zeki Olmayan	Fikrim Yok	Sabırlı, Kibar, Saygılı, Zeki	Total	
Eğitim Düzeyleri	İlkokul	Sayı	107	135	66	308
		Yüzde	34,7%	43,8%	21,4%	100,0%
	Ortaokul	Sayı	73	29	21	123
		Yüzde	59,3%	23,6%	17,1%	100,0%
	Lise	Sayı	48	39	69	156
		Yüzde	30,8%	25,0%	44,2%	100,0%
	Üniversite	Sayı	44	17	32	93
		Yüzde	47,3%	18,3%	34,4%	100,0%
Total		Sayı	272	220	188	680
		Yüzde	40,0%	32,4%	27,6%	100,0%

“Aikido” branşında sporcu imgesinin, eğitim düzeyi faktöründen bağımsız olmadığı, sporcu imgesi ile eğitim düzeyi arasında yüksek derecede anlamlı bir ilişki ($P<0.01$) olduğu saptanmıştır. Aikido sporunu icra eden sporcu imgesinin genel itibarı ile “otoriter, kaba, agresif” bir imgesinin olduğu görülmektedir. Daha sonrasında ise net bir sporcu imgesinin oluşmadığı görülmektedir. Sporcu imge belirsizliğinin en fazla olduğu düzeyler ilk ve ortaokul ile lise düzeylerinde olduğu görülmektedir. Aikido sporunu icra eden sporcu imgesi tasavvurunun toplumda net olarak oluşmadığı da görülmektedir.

Tablo 10. Spor Branşlarındaki Sporcuların Özellikleri “Masa Tenisi”

P: ,004		Otoriter, Kaba, Sinirli, Zeki Olmayan	Fikrim Yok	Sabırlı, Kibar, Saygılı, Zeki	Total	
Gelir Düzeyi	Alt Gelir Grubu	Sayı	27	24	136	187
		Yüzde	14,4%	12,8%	72,7%	100,0%
	Ortanın Altı Gelir Grubu	Sayı	28	35	96	159
		Yüzde	17,6%	22,0%	60,4%	100,0%
	Orta Gelir Grubu	Sayı	28	71	169	268
		Yüzde	10,4%	26,5%	63,1%	100,0%
	Ortanın Üstü Gelir Grubu	Sayı	15	20	66	101
		Yüzde	14,9%	19,8%	65,3%	100,0%
	Üst Gelir Grubu	Sayı	1	0	0	1
		Yüzde	100,0%	,0%	,0%	100,0%
	Total	Sayı	99	150	467	716
		Yüzde	13,8%	20,9%	65,2%	100,0%

“Masa Tenisi” branşında sporcu imgesinin, gelir düzeyi faktöründen bağımsız olmadığı, sporcu imgesi ile gelir düzeyi arasında yüksek derecede anlamlı bir ilişki ($P<0.01$) olduğu saptanmıştır. Her gelir grubundan bireyin sporunun masa tenisi sporcusu konusunda “sabırlı, kibar, saygılı, zeki” imgesinin uygun görüldüğü tespit edilmektedir. Yine sporcu imge belirsizliğinin orta ve ortanın altındaki gelir gruplarında olduğu görülmektedir. Masa tensini icra eden sporcunun; genel olarak toplumda bilinen futbol, basketbol, voleybol, boks ve güreş gibi spor branşlarından sonra yine iyi bilinen bir spor branşı olduğunu daha az kişinin “fikrinin olmadığını” dile getirenlerin oranından görmekteyiz.

Tablo 11. Spor Branşlarındaki Sporcuların Özellikleri “Step Aerobik”

P: ,000		Otoriter, Kaba, Sinirli, Zeki Olmayan	Fikrim Yok	Sabırlı, Kibar, Saygılı, Zeki	Total	
Gelir Düzeyi	Alt Gelir Grubu	Sayı	25	58	113	196
		Yüzde	12,8%	29,6%	57,7%	100,0%
	Ortanın Altı Gelir Grubu	Sayı	20	48	91	159
		Yüzde	12,6%	30,2%	57,2%	100,0%
	Orta Gelir Grubu	Sayı	20	98	141	259
		Yüzde	7,7%	37,8%	54,4%	100,0%
	Ortanın Üstü Gelir Grubu	Sayı	21	6	74	101
		Yüzde	20,8%	5,9%	73,3%	100,0%
	Üst Gelir Grubu	Sayı	1	0	0	1
		Yüzde	100,0%	,0%	,0%	100,0%
	Total	Sayı	87	210	419	716
		Yüzde	12,2%	29,3%	58,5%	100,0%

“Step Aerobik” branşında sporcu imgesinin, gelir düzeyi faktöründen bağımsız olmadığı, sporcu imgesi ile gelir düzeyi arasında yüksek derecede anlamlı bir ilişki ($P < 0.01$) olduğu saptanmıştır. Her gelir grubundan bireyin sporunun masa tenisi sporcusu konusunda “sabırlı, kibar, saygılı, zeki” imgesinin uygun görüldüğü tespit edilmektedir. Yine burada da sporcu imge belirsizliğinin genellikle orta ve ortanın altındaki gelir gruplarında olduğu görülmektedir. Gelir grupları arasında verdiği cevabı en çok vurgulayan grup, ortanın üstü gelir grubu olarak ortaya çıkmıştır. Yine fikrinin olmadığını en az belirten gelir düzeyi de ortanın üstü gelir grubudur.

TARTIŞMA – SONUÇ

Toplumsal sınıf ve habitus kültürel pratiklerden olan spora yönelik tercih ve beğenilerde belirleyici (Bourdieu P., 1978) (Aşçı F.H., Koca C., Bulgu N., 2008) olduğu bu çalışmada da tespit edilmiştir. Enformasyon araçlarında spor branşlarının göreceli ağırlığı tercih ve yönlendirmeleri daha fazla vurgulayarak (Bourdieu P., 2000) bilinirliği etkilediği yine bu çalışmada tespit edilmiştir.

Toplumda, spor branşlarının imgeleri sosyal belirleyicilere göre değişiklik gösterirken, bazı branşlarda ise sosyal belirleyicilerin etkili olmadığı, bu durumda da modern toplumu etkileyen dinamiklerin burada etkili olduğu söylenebilir (Şallı, A., Amman, M.T., Küçük, V. 2016). Batının önderliği ve yönlendirmesinde şekillenen modernliğin süreci, fiziki ve sosyal çevreyle olduğu kadar bireylerin kişiliği, tutum ve değerleri ve zihinsel yapısı ile de ilgilidir (Şallı, A., Amman, M.T., Küçük, V. 2016). Eskiden yeniye, yani geleneksel yapıdan moderne geçişte, toplumun değer özelliklerinde değişmeler meydana gelmektedir (Amman M.T., (2006). Her değişme, değişmenin hızı ve ritmine göre az veya çok, ama daima sancılı bir süreçtir (Amman M.T. (2005). Değişimden etkilenen birçok sosyal belirleyici, bireylerin karar verme süreçlerinde etkili olabilmektedir.

Eğitim ortamı, konuları, eğitmenler ve eğitimle ilgili hemen her şey karar verme sürecinde bireye tesir ettiği için sportif tercihler ve kararlar üzerinde de eğitimin etkisi yadsınamayacak derecede etkilidir (Şallı, A, Amman, MT, Küçük, V. 2016). Eğitim düzeyi düşük bir birey ile eğitim düzeyi yüksek olan bir bireyin spora, spor branşlarına bakış açısı farklılık göstermektedir (Karahüseyinoğlu M.F., (1998).

Araştırmamıza göre, toplumda sporcu imgelerinin birbirinden farklı olduğu, bu farklılığın yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve gelir düzeyi durumuna göre değişiklik göstermektedir. Benzer sonuçlar diğer çalışmalarda da tespit edilmiştir (Küçük V., 2014). Örneğin sadece bayan futbolunun sorgulandığı bir çalışmada bizim gibi anlamlı farklar tespit edilmiştir (Küçük V., 2014).

Araştırma günümüzde çoğunlukla modern spor hüviyetine bürünmüş, algısının bir kısmını toplumun ihtiyaç ve yaşantılarından kaynaklanan bilgilerden alan spor branşları (Şallı A.O., Karahüseyinoğlu M.F.,2009); bugün sosyal medyayı da içine alan, enformasyon araçlarıyla toplumun sınıfsal ve kültürel dinamiklerinden tercih ve yönelim hususunda etkilenmekte; yaş-cinsiyet-eğitim düzeyi ve spora katılım gibi sosyal belirleyicilerin de tesiriyle toplumda imgesini konumlandırmaktadır. Diğer ülkelerde yapılan çalışmaların karşılaştırılması ise, bu tür analizleri anlamlandırmada daha karmaşık bir hale getirdiği aktarılmıştır (Messner M. A., 2014). Ülkeler arasındaki farklı sosyal ve kültürel hayat geçmiş pratiklerden günümüze taşındığından bu tür çalışmaların karşılaştırılması yanıltıcı bir duruma sebebiyet verebilir.

Sonuç olarak bu çalışmada, spor dallarındaki sporcu imgesi ile yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Sporcu imgesi diğer etki eden unsurların yanında; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve gelir düzeyi gibi sosyal belirleyicilerin de etkisiyle toplumdaki imajını konumlandırmaktadır. Sporcular konusunda yapılan araştırmaların çoğu, sporcunun kendisi ile ilgili olduğu görülmektedir. Yani daha çok çalışmalar sporculara yapılmakta iken onlar hakkında toplumda oluşan kanaatlere yönelik çalışmalar yok denecek kadar azdır. Bu bağlamda araştırmanın toplumdaki sporcu imgesi, sporcu tahayyülüne yönelik çalışmalara örnek teşkil etmesi düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Amman M.T.**, (2006). Kitle Sporunun Toplumsal Dinamikleri. Çamlıca Yayınları, İstanbul. s.13-43.
- Amman M. T.** (2005). Küreselleşmenin Kültürel Boyutları ve Kırkpınar. I. Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Bildirileri, Edirne, s. 213-217.
- Amman M.T.** (2005). Kadın ve Spor. Morpa Kültür Yayınları Ltd.Şti, İstanbul.s.17-54.
- Aşçı, F. H., Koca, C., Bulgu, N.** (2008). Türkiye’de Kadınların Fiziksel Aktiviteye Katılımlarının Toplumsal Sınıf ve Toplumsal Cinsiyet Ekseninde Analizi: Fiziksel Aktiviteye Katılım Kadının Toplumsal Konumunu Güçlendirici Bir Etkiye Sahip Olabilir mi? (TÜBİTAK, Araştırma Projesi, No: 106K345), Ankara.
- Bourdieu P.**, (1978). Sport and Social Class, Social Science Information, (SAGE, London and Beverly Hills),17, 6, pp.819-840.
- Bourdieu P.**, (2000). Televizyon Üzerine. Çev. Ilgaz T., Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s.92.

- Giddens A.** (2005). Sosyoloji. Çev. Güzel C, Ayraç Yayınevi, Ankara, s.46.
- Karahüseyinoğlu M.F.** (2007). Küreselleşme ve Geleneksel Türk Sporları. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD, Doktora Tezi, İstanbul, s. 17-18, 28, 34-36, 38, 151-167. (Danışman: Prof. Dr. M. Tayfun Amman)
- Karahüseyinoğlu M.F.**, (1998). Elazığ Kamuoyunun Spora Karşı ilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi. F.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD, Elazığ.
- Küçük V.**, (2014). "Changing Images of Woman Football through Social Determinants", International Gender and Sport Symposium, Abstract Book, p.84.
- Messner M. A.** (2014). "Genderrelationsandsport: Local, national, transnational," pp. 17-35 in MariannVaczi, ed. Playfields: Power, Practice, andPassion in Sport. Reno, Nevada: Center for Basque Studies Press, page 32.
- Swingewood A.** (1998). Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi. Çev. Akinhay O, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, s.9.
- Şallı A.O.**, Karahüseyinoğlu M.F., (2009). Küreselleşme ve Modern Sporların Gölgesinde Kırkpınar Yağlı Güreşleri, 5.Uluslararası Tarihi Kırkpınar Sempozyumu, s.3-7.
- Şallı, A.**, Amman, MT, Küçük, V. (2016). "Sosyal Belirleyiciler Ekseninde Sporum Değişen İmgeleri". Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi 1: s. 37-45.